

ПРОЦЕС САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ДИТИНИ В РІЗНИХ ВИДАХ МУЗИЧНО-ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Гриценко Олена Едуардівна

викладач кафедри сучасної та бальної хореографії
Харківська Державна Академія Культури

Бородіна Тетяна Михайлівна,

концермейстер кафедри сучасної та бальної хореографії
Харківська Державна Академія Культури,
м. Харків, Україна

Анотація: музикотерапія як цілісне використання музики в якості основного та ведучого фактора дії на розвиток дитини яка включає такі напрями, як вокалотерапія (співи), музикотерапія в рухах (танці, музично-ритмічні ігри), музикування на музичних інструментах та інші.

Ключові слова: процес, музична діяльність, творчість, самореалізація.

Розвиток музичних здібностей дітей 4–7 років як психолого-педагогічна проблема розглядається на основі аналізу філософської, мистецтвознавчої, психолого-педагогічної літератури досліджено підходи вчених щодо проблеми розвитку музичних здібностей, конкретизовано зміст і структуру музичних здібностей дітей дошкільного віку, визначено особливості та педагогічні можливості розвитку музичних здібностей дошкільників, доведено, що вік дитини 4–7 років є найбільш сприятливим для розвитку її музичних здібностей.

У процесі дослідження з'ясовано, що складний міждисциплінарний феномен «музичні здібності дітей дошкільного віку» багатогранно осмислюється в руслі філософського, психологічного та педагогічного знання як основний шлях індивідуального та суспільного розвитку дитини. На підставі проаналізованих наукових праць учених (Л. Виготський, І. Газіна, Г. Гац, Л. Добринюк, О. Донченко, В. Загвязинський, С. Матвієнко, В. Моляко, В. Рибалка, С. Рубінштейн, М. Чернявська та інші) визначено суть поняття

«музичні здібності дітей дошкільного віку» як стійкі індивідуально-психологічні властивості дитини, які є передумовою та запорукою успішного здійснення музичної діяльності[4, с. 21]. У дослідженні з'ясовано, що процес самореалізації дитини в різних видах музичної діяльності сприяє цілісному та загальному її розвитку.

Доведено, що розвиток музичних здібностей дітей дошкільного віку – це процес формування музичних якостей особистості дитини в процесі організації навчально-ігрової діяльності, організованої на основі взаємодії різних видів музичного мистецтва (В. Верховинець, Н. Георгян, Е. Жак-Далькроз, М. Монтессорі, К. Орф, В. Семиченко, Б. Теплов, Н. Терентьєва, Б. Яворський та інші).

Низка досліджень (А. Аріменді, Г. Артоболевська, Н. Ветлугіна, Л. Гаврілова, О. Запорожець, М. Кичук, М. Михайлова, С. Науменко, Я. Пономарьов, О. Радинова, С. Сисоєва, К. Тарасова) дозволяє стверджувати, що саме при опануванні різними видами музичної діяльності, в процесі організації цілеспрямованого освітньо-творчого процесу у дошкільників розвиваються такі здібності: музично-слухові (музично-слухові уявлення, ладове та музично-ритмічне чуття та інші), здібності до різних видів музичної діяльності (гра на музичних інструментах, спів, музично-рухова діяльність та інші), музично-творчі здібності, які є складовими структури музичних здібностей [1, с. 29].

Аналіз літературних джерел (Б. Барток, В. Верховинець, К. Орф, З. Кодай, Н. Кривошея, Т. Лісовська, О. Ростовський, О. Смоляк) дозволяє стверджувати, що розвиток музичних здібностей дітей дошкільного віку сприяє розвитку їхньої стійкої уваги, пам'яті та уяви, активізує їхнє репродуктивне та продуктивне мислення, позитивно впливає на їхнє загальнокультурне становлення.

З'ясовано, що головною ознакою розвитку музичних здібностей дошкільників є творчість, яка проявляється в процесі організації музичної діяльності та визначає її успішність (Л. Виготський, В. Загвязинский,

В. Моляко, В. Рибалка, С. Сисоєва та інші).

Узагальнення провідних наукових підходів щодо розвитку музичних здібностей дітей (А. Арісменді, В. Бехтерєв, Л.Виготський, П.Каптерєв, О. Радинова, Б. Теплов, В. Шацька та інші) дозволило констатувати важливість упровадження інтегративного підходу в освітній процес дошкільників, який полягає в забезпеченні системного, планомірного розвитку музичних здібностей дітей у процесі комплексного, систематичного музично-естетичного виховання за заздальгідь розробленою програмою, їхнього цілеспрямованого залучення до «музично-освітнього середовища» [5, с. 41].

На основі аналізу досліджень (О. Костюк, Н. Кичук, О. Леонтєв, В.Моляко, В. Семиченко та інші), в яких розкривається проблема розвитку музичних здібностей дітей дошкільного віку, визначено принципи розвитку музичних здібностей дошкільників: емоційної насиченості освітнього процесу; забезпечення психологічної комфортності дошкільників шляхом створення святкової атмосфери у процесі проведення занять; добровільності участі дітей у музично-ігровій діяльності; різновікового комплектування груп; активізації творчого самовираження дітей тощо [4, с. 20].

Здійснено аналіз моделей музичного розвитку особистості дитини, який дозволив виявити, що для дитячої музичної творчості пріоритетною є спрямованість на розвиток музичних асоціацій не загального типу, а індивідуально-ціннісних, особистісно зорієнтованих, які визначаються зовнішньою і внутрішньою установками дитини. Такі моделі розглядаються на прикладі визнаних зарубіжних освітніх систем, зокрема: музично-ритмічна система (Е. Жака-Далькроза), музично-освітні концепції З. Кодая, К. Орфа, Ш. Сузукі та інші); методична система (В. Верховинець, М. Монтессорі, Б. Яворський та інші) [2, с. 16].

Установлено, що проблема розвитку музичних здібностей дітей дошкільного віку пов'язана з обґрунтуванням організаційно-методичних засад, що забезпечують їх розвиток, під якими розуміємо: організацію освітнього процесу, що передбачає поєднання колективної, групової, індивідуальної

роботи та використання різних форм (самостійна музична діяльність, використання музики у повсякденному житті, музичні заняття, музичні розваги, музично-театралізовані свята, додаткові – заняття за інтересами дітей, гуртки (студії)) та методів (наочні, словесні і практичні) музичного виховання й навчання; застосування на кожному етапі розвитку дитини різновидів музичної діяльності; створення природного музично-ігрового середовища, що відповідає інтересам і потребам дітей різного віку; моделювання в музично-ігровій формі реальних життєвих ситуацій, взаємин дошкільників та дорослих; систематичне спонукання дітей до пошуково-творчої музичної діяльності й самовираження в ній.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Алексюк С. О. Розвиток діалогічного та монологічного мовлення дошкільників у театралізованих іграх // Розвиток творчої особистості в системі дошкільної освіти. — Донецьк — Краматорськ, 2003 — С. 102–103.
2. Богуш А. М. Концепція розвитку дитячого мовлення за Ж. Піаже// Педагогіка і психологія. — 2000. — № 3. — С. 22–29.
3. Гумінська О. Концепція формування діяльної особистості в процесі музичного виховання / О. Гумінська // Завуч. — 2005. — № 16. — С. 15.
4. Захарченко В. Комунікативно-мовленнєві ігри // Дошкільне виховання. — 2000. — № 12. — С. 6–7.
5. Зими́на А. Н. Теория и методика музыкального воспитания детей дошкольного возраста / А. Н. Зими́на. — Москва : Сфера, 2010.
6. Козлова С. А., Куликова Т. А. Дошкольная педагогика. — Москва : Академия, 2000. — 416 с.
7. Керівництво дошкільним навчальним закладом: Інформативно- методичні матеріали на допомогу керівникові дошкільного навчального закладу / Упор.: Н. Майор, Ю. Манилюк, М. Марусинець, О. Тимофєєва. – Тернопіль : Мандрівець, 2006. – 168 с.